

[...Eldar Zeynalov: N qdr ki, cmiyyt zn hbsxanalara evirmyck](#)

Niy mobil telefon ourluuna gr insan tam tminatlı kild saxlayr, ona illik 6 min manata yaxn vsait

?xrçlyirlr

FaktXbr-in mlumatna gr, mhbuslarn hquqlar zr ixtisaslam hquq mdafiisi Eldar Zeynalova Azrbaycanda czann humanistdirilmsin ynlmi frmanlarn, xsusn prezidentin 10 fevral 2017-ci il tarixli "Penitensiar sahd faliyyetin tkmilldirilmsi, cza siyastinin humanistdirilmsi v cmiyytdn tcridetm il laqdar olmayan alternativ cza v prosessual mcburiyyt tdbirlinin ttbiqinin genilndirilmsi haqqnda" srncamn hyata .keirilmsi haqqnda Turan A-nn suallarn cavablandrb

Cza siyastinin masirldirilmsi, humanistdirilmsi haqqnda bu yaxnlarda qbul edilmi rsmi sndlri - nec qiymtldirirsiniz? Niy Azrbaycanda oxdan ehtiyac olan bu qrarlar bel gec qbul edilib? Niy yeni humanist normalar geni kild, ham n ttbiq olunmur? Yoxsa onlar artq yaln hakimiyyt ?yaxn olan cinaytkarlar n hyata keirmy balayblar

Dvlt basna v prezidentin srçsn qdr hamya 50 teleqram gndrmk deyil, vkil tutmaq lazmdr, nki insann hyat v salaml xrcinn puldan daha vacibdir

Demk olmaz ki, bu, ilk bel snddir v ya cza siyastinin humanistdirilmsi ideyas yeni yaranb. - Bel ki, msln, probasiya xidmtinin yaradlmasn nzd tutan "Mhbuslarn sosial adaptasiyas haqqnda" qanun 5 may 2007-ci ild qbul edilib. Ali Mhkm Plenumunun hbslrin ttbiqinin mhdudladlmas v Avropa nsn Hquqlar Mhkmsinin tcrbsinin nqr alınmas haqqnda qrarlar is hl 2006-c ilin vllrind qbul edilib. 2004-c ildn etibarn gnclrin Qarsnn Alnmas zr Avropa Komitsi d .mntzm olaraq hmin mslri qaldr

Odur ki, mvcud vziyytin davam etmsind tamahkar maraqlar olan geni mmurlar dairsinin .islahlara gizli mqavimt gstrdiyini demk olar

Qrbd mhbuslara dvltin hdliyind olan insanlar, bdc n yk kimi baxrlar. SSR-d mhbuslara ucuz ii mal kimi baxrdlar. Mstqil Azrbaycanda hbsxanalarda mkdn faktiki olaraq imtina edibl, baxmayaraq ki, msln, Avropa nsn Hquqlar Konvensiyasnn 4-c maddsi hbsd olan xsin yerin yetirli oldu ii "mcburi mk" anlayndan xarr. Hazrda mhbusu hasarlanm bir yer salrlar v hkml tyin edilmi mddtd orada saxlayrlar. Avara-avara gzn, illrl islah olmayan cinaytkarlarla yan-yana saxlanlan insan nec islah ola bilr? Niy mobil telefon ourluuna gr insan tam tminatlı kild saxlayr, ona qanuna tamamil tabe olan vtndalarn cibindn illik 6 min manata yaxn vsait ?xrçlyirlr

nsan azadlıqda hr bir tibatn z yerin yetir bilr. Hbsd is bu, onlarla qadaa il qarlar, o qadaalar rvtl aradan qaldrmaq olar. Aydnrd ki, mhbuslara glir mnbyi kimi baxmaa balayrlar. Nticd hakimiyyt amnistiyalar, vflr vasitsil hbsxanalarn ykn azaltmaa l atmal olur. dliyy Nazirliyinin daxilind vaxtdan vvl rti azadla buraxma zr Komissiya bel yaradlb, o, mhbuslarn bu .prosedura vllr yaln administrasiya vasitsil olan xn asanladrr

Azad edilmi mhbuslar gtrk. Onlar htta xsiiyyt vsiqsiz, azad edilm haqqnda araysz ky atrlar ki, bu aray olmadan i bel dzl bilmzsn, zn mobil telefon bel ala bilmzsn. Sndlri brpa etmk, mnzil, i problemini v s. hll etmk lazmdr, hl cmiyyt yenidn uyunlaman demirm. V o, hr yerd btn bu problemlri hll edn (daha dorusu, hll etmli olan) mmurlarla qarlar. Pul versn, bu problemlr xeyli rahat hll olur. V rvt alan n kemi mhbusun bu pulu qazanb-qazanmad, ailsinin cibindn gtrçyi v .ya ourlayaca he d hmiyyt damr

Amma probasiya xidmti olsa, bir ox problemlr onun kmyil hll olunacaq, ASAN xidmt d hll .olundu kimi. Amma bu zaman birdn-bir bir ne nazirlikdki rvtxorlar biar qalacaqlar

Bu istiqamtd islahatlarn irlilmmsinin baqa bir sbbi d var. Bu, islahatlara ictimai dstyin atmamasdr. "Oru hbsd yatmaldr", xsusil d mnim xsi cibimdn ourlaybsa. "Iverili raitli hbsxanalar tikmk yerin vvlc qaqqlar, tqadlri, uaq baalarn, mktblri, kndlri tmin edin, yollar tmir .edin", cmiyytd bel deyirlr

Htta bu yaxnlarda hardasa oxudum ki, "siyasi mhbus N.-y filan ey gr lav olaraq hanssa czakm mssissind saxlanma raiti il ignc verilir". Bym pis ekologiya yaln bu mhbusa aiddir? El hmin czakm mssissind saxlanlan 800-900 siyasi olmayan mhbus nec - onlar ziytt kmirlr? Niy bzi trmlrin balanmas v ya baqa yer krlmsi, digr hbsxanalar (msln, Avropa rtrlin uyun qadn v uaq hbsxanalar) tikintisinin srtlndirilmsi n Parapetd he kim mitinq etmir v ya Brsseld plakatlar ?qaldrmr

.N qdr ki, cmiyyt zn hbsxanalara evirmeyck, onlarda islahatlar el bel lng kild gedck

.Czakm mssislrind v hbsxanalarda gerk vziyyti qiymtlndirsiniz -

Bizim czakm mssislrinin ksriyyti sovet dvrndn qalb. Onlar baqa standartlara sasn tikilirdi v - indi (ox az istisnalarla) n Avropa standartlarna, n d masir Azrbaycan standartlarna cavab .vermir. Bu bard artq uzun illrdir aq-akar danlr

Naxvan, ki v Xlc hbsxanalar istisna olmaqla, btn czakm mssislr Bakda v onun trafnda yerlir. Ar cinaytlr mhkmlrinin olduu hr yerd istintaq tcridxanalar olmaldr, onlar is yanz Bakda, Gncd, Naxvanda v kid var. Msln, irvanda is bel bir tcridxana yoxdur. Nticd qohumlar uzaqdan .mhbusla gr gedir, buna xeyli pul xrclyir

Bizim penitensiar sistem dnlm, ictimai faydal mk faktiki olaraq yoxdur. Bu, o demkdir ki, orta mhbus ailsinin dstyi olmadan siqaret pulu bel qazana bilmz. Bzirlinin is hkm zr hm d mlki iddias var (msln, zrrkmi dyn ziyann dnilmsi) v o dnilmdn, mhbus yax davransa bel, vf v ya .rti azadla xmaa midi yoxdur

slah ilri vllr sovet ideologiyasna saslanrd. ndi bu, yoxdur v cinaytkar nec islah edirlr, aydn deyil. Msln, czakm mssissi risinin islah ilri zr mavininin dini msllrd biliyi yoxdursa, hbsxana ?mscidlrind is molla-kei yoxdursa, hbs edilmi vhabini nec islah etmk olar

Thsil proqramlar, n yax halda, orta mktb v ya texniki pe mktbi sviyyisind thsili ehtiva edir. Orada daha yxsk tiblri qarlamaq tindir. Baxmayaraq ki, ali thsil qadaan edilmyib, rejimli obyekt raitind v internet v thsil bklrin xn olmad bir raitd onu hyata keirmyin yollarn tsvir edn bir .tlimat bel yoxdur

Bununla bel, biz Avropada orta sviyydyik. Amma bizim sviyyemizd v ya daha pis sviyyd olan bir ox lklrin bizdki qdr resursu yoxdur. Bizd resurslar var v hkumt parlamentl birlikd hbsxanalara daha ox vsait yatra bilrdi, z d bu xrcrlin bzilri (hbsxana tikintisi, yerinin dyidirilmsi, .hbsxanalarda snaye istehsalnn brpas) birdflikdir

lbtt, hmi "yax hkumt mktb v uaq baalar fikir, bizimki is yeni hbsxanalar" deynlr taplaaq (hbsxanada yatmayanlar, anas lknin o biri ucundan balama gtirmynlr). Amma hbsxanalar .hmi olub v bzilri lky mhz hbsxanalarna gr qiymt vermyi mslht grr

Burada ox ey ictimaiyytin dstyindn asldr. Hbsxanalarda qalan jurnalistlr v ictimai fallar azad edildikdn sonra yaln siyasi mhbuslarn mdafisindn l kib btn mhbuslarn problemlrindn dananda xsn mnd byk hrmt hissi oyandrr. Amma adtn hbsxanalar yaln nvbti bloger hbs dnd ...yada salrlar

.mrk mhbuslar probleminin hlli perspektivini iqlandr -

mrk mhbuslarn ox sayda problemlri var, amma Siz, yqin ki, bu mhbuslarn azad edilmsi - .mmknly nzd tutursunuz

2007-ci ilin sentyabrnda Avropa urasn insan hquqlar zr o vaxtki msul nmayndsi cnab Tomas Hammerberg mrlk mhbuslara ba kmidi v onlarn vziyytindn ox tsirlnmidi. O, sfrin yekunlarna gr bildirdi ki, "smimi v ciddi azad edilm imkan olmayan mrlk azadlqdan mhrumetm insan hquqlar il bal narahatlıq dourur. Xsusn, "maksimum thksizlik" rtrli il birlikd onlar qeyri-insani v ya alaldc davran tkil ed bilr v buna gr AHK-nin 3-c maddisini pozacaq".

.Onun sfrindn sonra bizim qanunvericiliyimizd ox ey dyiib

Burada "tarif mddti", yni vaxtdan vvl rti azadla buraxlmaq n namizd olmazdan vvl hkmn mtlıq kilimli olan hissi sas msldir. Bizd mrlk hbs czasna mhkum ediln btn cinaytkarlar v btn nv .cinaytlr n "tarif" 25 il tkil edir

ndi 25 il tarifi olan mrlk hbs czas verilmi 64 yal bir xsi tsivr edk. Htta azadlqda orta mr mddti 70 yadan bir qdr oxdur, burada is formal vaxtdan vvl rti azadla buraxlma imkan 89 yada ortaya xacaq. Bu halda bu, sadc olaraq txir salnm lm czasdr, baa gll amaqla drhal ldrmlr, hbsxana raiti il yava-yava ldrmlr. mrlk mhbuslar arasnda artq 70 yandan yuxar bir ne nfr "tarif .mddtinin" baa atmasn grmdn dnyasn dyiib

Dey bilirm ki, bizd bu msld vziyyt baqalarndan pisdir. 20-30 illik tarif mddtlri Avropada geni yaylb. Baxmayaraq ki, Avropa uras Nazirlr Komitsinin 8-14 il cza kildikdn sonra mrlk hbslr mntzm olaraq yenidn baxlmasn tvsiy edn (76) 2 sayl Qtnamsi var. Qtnam slind indiydk .qvvdır, amma ona ox az lk reaksiya verib

Avropada lm czas lv edilmzdn v mrlk azadlqdan mhrumetm tbbiq edilmzdn vvl maksimum alternativ cza mddtinin mhkm trfindn baxldqda 15 il, vf zaman 20 il oldu faktna da ox az lk reaksiya verib. Yalnz Grctan lm czasna mhkum edilnlrin czalarn vvlc 20, daha sonra 15 il il vz edib. Rusiya Ali Mhkmsi kemid lm mhkum edilmi .Krjanovskinin repatriasiyas zaman hesab edib ki, orada lm czas tbbiq edilmirs, 1992-ci ild maksimum cza mddti is 15 il idis, mrlk hbs 15 ill dyidirilmidir. zbkistanda lm czas lv edildikdn sonra hkmlr yenidn baxlb v lm mhkum .edilnlrin bir hissini mrlk hbs czas, digrlrin is 25 il veribr

Bu gn AHM-nin Azrbaycana qar bir ne qaranda ksini tapm mvqeyi beldir ki, mhkm hkm xararkn 15 il alternativ cza vermyi lazmlm, mrlk hbs is lm czasndan daha yngl czadrsa, kemid lm mhkum edilnlr 15 il deyil, mrlk hbs tyin edilmsi cinaytin trdildiyi zaman mvcud olan .daha ar czann tyin edilmsi demk deyil

Baxmayaraq ki, istisnalar da olub. Bel ki, lm czas mvcud oldu dvrđ grc G.Geladzey 15 il verilib, lm czas lv edildikdn v mrlk hbs tbbiq edildikdn sonra is onu mrlk hbs edibr, yni czasn ynglđirdimyibr, arladrblar. Azrbaycanda o, btn mhkmrlri uduzdu, Grctanda is mhkm bu dlillri .nızr ald v onu azad etdi

Banditliy gr gllnm czasnn sonradan mrlk hbs olaraq ynglđirdiyi bir ne mrlk mhbus da var. Amma hazrki Cinayt Mcllsind banditliy gr artq 15 ildn ox vermirlr, bizd is mrlk mhbuslar .saxlayblar, yni qanunu pozmaqla, czalandrblar

Bzi cinaytlr zr sanksiyalarn n yksk hddin yenidn baxlmas il bal baqa bir mqam da var. Bel ki, qtl gr artq maksimum 20 illik v ya mrlk hbs edirlr. vllr, artq dediyim kimi, bu alternativ mddt 15 il idi. Aydnđr ki, mrlk hbs vern hakimlr 15 ili ox az mddt hesab etdiklrin gr bunu edibr. Amma hmin vaxt 16-20 illik cza mddti tyin etmk imkan olsayd, blk d onlar bu alternativini ?serdir

Bu halda biz el bir vziyytdiyk ki, qanunvericiliyin dyidirilmsi mhbusun vziyytini ynglđirdi bilrdi v buna gr bel bir qanuna geriy tsir verm, retroaktiv kild tbbiq etmk olar. Bunun n hkm xaran .mhkmly mrcit etmk lazmdr. Amma lbtt ki, bu, hkmn dyidirilcyin zmant vermir

?Mxalif mhbuslar dyldklrini bildirirlr. dliyy Nazirliyinin rhbriyi bunu inkar edir. Reallq necdir -

Bunda xsn mnim n tccbl he n yoxdur. Brokratiyann (o cmlđn bizdki) sas qaydalarndan biri - "kaz-kuuz zruřtidir". Yni, minlrl ahidin gz qarsnda adam dyls, amma bu, lazmi kild sndldirilms,

bu hadis "olmam kimidir". Adam dyblrs, amma o, rsmi olaraq ikayt etmyibs, dylm "olmayb". O ikayt edib, daha sonra is ikaytini geri gtrbs, bel bir hadis "ba vermyib". ikaytini geri gtrmyib, "amma rsmi yoxlama dylm izlri qeyd almaybsa da bel bir hadis "olmayb

lbtt, hr bir siqnaln arxasnda fakt durmur. Amma xsusi vasitlrdn istifad hallarinn sndldirilmsi, habel ignc, dylm, lm haqqnda ilr zr mhbuslarn dindirilmsi hdliyi mssis risinin zrinddir. Aydnr .ki, o, maraql trfdir v mumi halda ii rt-basdr etmk n lindn glni edck

Bu znmdafi taktikasnn smrliliyini o da sbut edir ki, CM- ignclr gr cza ttbiq edildiyi gndn etibarn 17 il rzind bir ignc hadissi bel (!) tsdiqini tapmayb. Bununla bel, AHM v BMT artq Avropa nsan Hquqlar Konvensiyasnn mvafiq 2 (yaamaq hququ) v 3-c (ignclrin qadaan edilmsi) maddrinin pozuntusunun akar edildiyini gstrn bir ne qrar xarb. Sonuncu nmun AHM-nin "Babayev .Azərbaycana qar" ii zr (14 sayl czakm mssissind dyldkdn sonra mhbusun lm) qrardr

Qanunda fiziki gc ttbiq edilmsi, prinsipc, qadaan edilmyib. Amma "xsusi vasitlrdn" istifad yalnız konkret mnaqili hallarla (fal mqavimt, qiyam v s.) mhdukladrlb. O, sndldirilmlidir, onlardan istifadnin mqsduyunluu v uyun ld istifadnin yoxlanlmas n rayon prokuroruna raport gndirilmlidir. Mhbusun mhkmd ona qar dynkdn istifad olunmasndan ikayt vermck hququnun .olmas da mhm mqamdr. Bu maddlrdn istniln birinin pozulmas dylmni qanunsuz edir

Sonuna qdr ikayt etmy qrar vernlr n dylm faktnn znn inkar edildiyi hallarda ikayt mexanikasn baa dmck vacibdir. Dvlt basna v prezidentin srcsn qdr hamya 50 teleqram gndrmk deyil, vkil tutmaq lazmdr, nki insann hyat v salaml xrclnn puldan daha vacibdir. Anan yalnız gr gnnd hbsxanaya buraxrlar, vkili is, slahiyytli dzgn kild sndldirilibs, buraxmamaa haqlar yoxdur. Buraxmasalar hbsxana rhbriyinin qanunsuz mllrindn mhkmy ikayt yazn. N qdr ox qanunsuz ml qeyd alnsa, onlarn qanunsuz bir eyi rt-basdr etmsi ehtimal bir o qdr bykdr. Btn .instansiyalar kedikdn sonra AHM- ikayt edin. Artq presedentlr var